

Beste Patriaaliefhebbers, medewerkers en familieleden,

Mij is gevraagd een stukje te schrijven op deze prachtige fansite naar aanleiding van de voorstelling van de film Patria op 2 november in Bioscoop Pathé in Den Haag.

Daarbij wil ik vooropstellen, dat ik me zeer gevleid voel, maar dat alle eer vooral naar anderen uitgaat. Dankzij de enorme inzet van zowel Jorge Groen bij het tot stand komen van zijn boek, maar ook die van filmmaker Klaas van Eijkeren en zijn bevlogen groep vrijwilligers, is een product tot stand gekomen dat meerdere grenzen overschrijdt.

Dankzij hun standvastigheid en enthousiasme werden lijnen in de familie Knaap steeds duidelijker. Maar dit is niet hun enige verdienste, ook de familiebanden werden er door aangehaald of opgerakeld. Arthur Gelink had voor de nazaten van Otto Knaap c.s. een mooi samenzijn georganiseerd. Ik kende hem voorheen niet, maar via mail was het contact snel gelegd. En toen ging het balletje rollen. “Goh, heb jij ook dat masker van Otto Knaap thuis aan de muur hangen? En die foto’s heb jij die al?” Alsof je elkaar al jaren kent. Zo wist ik zelf ook niet eens dat er zoveel “Knapen” bestonden en het voelde als een reünie met familie die onbekend, maar tegelijkertijd al snel als bekend en vertrouwd aanvoelde. Hoe bijzonder is het om ruim 50 jaar met schier onbekenden te praten over gezamenlijke familiebanden en personen aan te halen die ineens weer tot leven komen als je ze samen weer terugconstrueert? Erg bijzonder! Twee weten meer dan één en met een hele groep leek het of de oude historische “Knapen” er ook weer stonden, althans zo kwam het bij mij wel over.

Zelf kwam ik in aanraking met de film en het boek, toen ik via mijn oom Walter, zoon van Elly, getipt werd dat er een film gemaakt was over de broer van zijn moeder, mijn Grootma Elly. We noemden haar als kind zo, omdat ze niet oma genoemd wilde worden, want dan leek ze zo oud.

Ik wist zelf weinig af van Arthur Knaap, behalve dan dat het verre familie was. Maar zo gaat dat, als je ouder wordt, wil je ineens weten waar je vandaan komt en het mogelijk nog doorgeven aan andere generaties. Wat dat betreft voel ik me ook aardig besmet door het virus dat Arthur Gelink heeft overgedragen. Het Knapenvirus. Helemaal niet erg, het opent nog vele wegen. Zo kwam ik zelf na de voorstelling bij het senang samenzijn in de toko er achter dat boven op mijn zolder nog mogelijk de verloren gewaande partituren van de krontjong-liedjes lagen, die zo’n honderd jaar geleden door de vrouw van Otto Knaap “Koosje” zijn gezongen. Het schijnt dat componist Otto Ketting, ook een nazaat, er naar op zoek is geweest. En ja hoor bij thuiskomst ging ik gelijk zoeken. Weliswaar iets gevonden, maar of het dat document ook is? Even aan Jorge vragen, haha.

In mijn woonkamer hangt een prachtig schilderij van Otto Knaap sr, de oervader en ik maar denken dat het om een unicum ging, tot bleek dat er in de familie nog iemand was met hetzelfde schilderij. Huh? Hoe kan dat nou? Bleek geschilderd door een kennis die mogelijk geld nodig had, schilder was en in “natura” betaalde. Otto jr. was mij tot voor kort ook vrij onbekend, maar na de ontmoeting met zijn latere familie in Den Haag is daar veel verandering in gekomen. Ik heb zelfs een reisverslag ter leen

mee naar huis gekregen.

Het is onwezenlijk te noemen wat deze ontdekkingsstocht van Jorge en Klaas teweeg heeft gebracht. Laten we ook niet te vergeten al die mensen die daar lang bij geholpen hebben, want die verdienen ook alle eer. Daarbij voelt het voor mij als een nimmer te verwachten cadeautje, iets waar je alleen maar op zou willen hopen.

Omgekeerd bleek de vertoning aan de oudfamilieleden ook weer spannend. Hoe zou het verhaal overkomen op de familie, doet het de familie eer aan of juist niet? Ik denk met een

gerust hart te kunnen stellen dat de film en ook het boek in alle opzichten veel betekent voor ons allen als nabestaanden. Dat is lastig stellen natuurlijk, want ik heb het merendeel van de familie Knaap pas afgelopen zondag voor het eerst gezien, maar toch denk ik dat dit wel de algemene indruk was. De reactie van Timothy op ons samenzijn “het voelde als een tweede premiere”, was duidelijk en oprecht. Het woord secundaire moet nog worden uitgevonden.

Voor het beleven van de film kan ik niet anders dan beschrijven wat de film voor mij zelf heeft betekend.

's Ochtends kon ik vanaf een uur of half zes de slaap al niet meer vatten, zenuwachtig om “nieuwe” oude familie te ontmoeten en ook erg benieuwd naar wat de film voor me zou betekenen. Gelet op het feit dat ik niet vaak naar Nederlandse speelfilms ga was ik behoorlijk onder de indruk van wat de film liet zien.

Altijd een beetje sceptisch, vaak komt een Nederlandse film op mij wat onnatuurlijk over. Daar had ik bij het beleven van deze film nauwelijks last van. Van het begin tot het eind was ik daadwerkelijk van mening dat de film gedraaid was in Frankrijk, maar dat bleek dus niet zo te zijn. De camera's stonden te draaien nabij Den Bosch, waar ik nota bene al bijna mijn hele leven werk! En dan geef ik nog filmlesjes ook, alleen niet van dit kaliber. Zo zie je wat film kan suggereren en je in een andere wereld of tijd kan zetten.

Gaande de film kwam ik steeds meer in het verhaal te zitten. In eerste instantie meende ik dat de film mij enigszins onberoerd zou laten aangezien Arthur niet gelijk een opa van me was en het me onwaarschijnlijk leek dat ik daardoor qua gevoelens geraakt zou worden. Toen de film was afgelopen, stonden de tranen mij in de ogen en kwam ik niet meer uit mijn woorden.

Deze impact had ik niet verwacht. Achteraf begrijp ik het wel, je ziet ook het verleden van je eigen vader. Zijn verhalen of wat je daar nog van bij staat over het leven van zijn eigen moeder, een zus van Arthur. Hoewel mijn vader allang niet meer leeft kreeg ik ineens het gevoel dat hij naast me stond, ik zag herinneringen die ik nooit gehad zou kunnen hebben, maar toch kwam het bekend over. Heel vreemd, maar wel vertrouwd. Die herinneringen gingen op dat moment recht door me heen. Mogelijk was het feit dat we met geestenverwanten in de zaal zaten ook van invloed op de beleving. Bijzonder is ook wel dat Arthur zelf voor zover we weten geen kinderen naliet, maar toch de helft van de zaal gevuld was met verre bloedverwanten.

Hoewel iedereen in de film een prachtige rol heeft gespeeld gaan mijn speciale complimenten toch uit naar Timothy Flohr, die mogelijk ongewild, maar tegelijk ook zeer overtuigend dit gevoel teweeg heeft gebracht. Arthur voelde voor mij in zijn rol als een familielid en was na enige tijd een vertrouwd persoon. Het bracht mij in elk geval weer terug bij een stuk dierbaar verleden, zij het enige tijd na Arthur's leven. Mogelijk hebben anderen het ook zo ervaren, of niet, dat kan natuurlijk ook, maar ik bleef er in elk geval van begin tot eind door bevangen. Dat zegt iets over zijn kwaliteiten als acteur.

Ik heb het boek mogen ontvangen, maar ook de schrijver ontmoet en ben blij dat we ook bij hem en de filmploeg ons verhaal kwijt konden, of althans wat we er nog van wisten en dat nog steeds kunnen. Omgekeerd lijkt het ook of zij veel meer over ons weten dan wij zelf. Dat is waarschijnlijk ook zo. Zij hebben natuurlijk van een meer afstandelijke kant de historie naar boven gehaald en daardoor mogelijk meer kunnen vinden dan wij. Daarvoor nogmaals enorm dank, ook aan Tim Tubée, die gedurende de gehele periode van het maakproces even hard en betrokken door bleef zoeken naar de waarheden achter deze bijna vergeten persoon.

Wat wij zondag zagen was een kunststuk, niet gemaakt met bakken geld maar wel met een verhaal erachter, de wil om iets te weten te komen en de passie waarmee de film is gemaakt. Dat was er goed aan af te zien. Stiekem leek het of schrijver en makers ook familie waren geworden en dat voelt best goed. Kortom, iedereen, de makers boek en film, spelers en familieleden kunnen terugkijken op een ontmoeting die voor beide partijen het nodige te weeg heeft gebracht en sporen nalaat. Dat het voor ons zo veel heeft betekend blijkt een cadeautje te zijn na vele jaren van hun noeste arbeid. Jong en oud troffen elkaar en da's mooi! Hopelijk blijven wij elkaar ook zonder boek en film nog tegenkomen. Daarvoor is het verleden te mooi om te vergeten.

Tot snel Rieuwert Catz